

ÇOCUK GELİŞİMİ ÖĞRENCİLERİNİN BİR EĞİTİM MATERYALİ OLARAK ÇOCUK KİTAPLARINA VE ÇOCUK EDEBİYATINDA YÖNELİK TUTUMLARININ İNCELENMESİ

Investigation of Child Development Students' Attitudes towards Children's Books and Children's Literature as an Educational Material

Dr. Öğr. Üyesi Derya KAYIRAN

Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi, Kahramanmaraş Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu, Çocuk Bakımı ve Gençlik Hizmetleri Bölümü. Kahramanmaraş, Türkiye. alperen.avci@alparslan.edu.tr

Öğr. Gör. Alperen AVCI

Muş Alparslan Üniversitesi, Malazgirt Meslek Yüksekokulu, Çocuk Bakımı ve Gençlik Hizmetleri Bölümü, Çocuk Gelişimi, Muş, Türkiye. alperen.avci@alparslan.edu.tr

Araştırma Makalesi/Research Article

Geliş/Received
15.08.2023

Kabul/Accepted
20.09.2023

Sayfa/ Page
67-77

Öz

Edebiyat duygu ve düşüncelerin etkili bir şekilde yazılı veya sözlü olarak anlatılması sanattır. Edebiyat yetişkinlerin olduğu kadar çocukların hayatında da önemli bir yere sahiptir. Edebiyat içerisinde özel dallardan biri çocuk edebiyatıdır. Zihinsel olarak gelişmekte ve şekillenmekte olan çocuğun zihin dünyasını geliştiren, besleyen çocuk edebiyatı çocuğun yaşamında oldukça önemlidir. Çocuğun yaşamında edebiyat ile buluşması ona okunan ninniler ve masallar ile başlarken bu eylemleri gerçekleştirenlerin başında annesi, babası ve okul öncesi kurumlarda yer alan öğretmenleri olmaktadır. Bu çalışmanın amacı geleceğin ebeveynleri, çocuk gelişimcileri ve okul öncesi öğretmenleri olacak olan önlisans çocuk gelişimi öğrencilerinin çocuk edebiyatına yönelik tutumlarını incelemektir. Çalışmada veri toplama aracı olarak Karagül (2020) tarafından geliştirilen Çocuk Edebiyatına Yönelik Tutum Ölçeği kullanılmıştır. Çalışma Doğu Anadolu Bölgesinde yer alan bir üniversiteye bağlı MYO'nda öğrenimlerine devam eden çocuk gelişimi öğrencileri ile yürütülmüştür. Çalışmaya 95 kız, 60 erkek öğrenci katılım sağlarken 1. sınıf düzeyinde 75 öğrenci 2. sınıf düzeyinde ise 85 öğrenci çalışmaya dahil olmuştur. Öğrencilerin çocuk edebiyatına yönelik tutum düzeyleri ile cinsiyet ve sınıf düzeyine göre tutumlarında bir farklılaşma olup olmadığına yönelik tablolar bulgular kısmında verilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Çocuk edebiyatı, çocuk gelişimi, eğitim materyali, çocuk kitapları.

Abstract

Literature is the art of expressing feelings and thoughts effectively, either verbally or in writing. Literature exists in the lives of children as well as adults. One of the most subtle and special branches of literature is children's literature. Children's literature, which develops and nourishes the mental world of the child who is mentally developing and being shaped, is very important in the child's life. While the meeting of the child with literature in his life begins with lullabies and fairy tales read to him, those who carry out these actions are his mother, father and teachers in pre-school institutions. The aim of the study is to examine the attitudes of associate degree child development students towards children's literature, who will be future parents, child development and preschool teachers. In the study, the Attitude Scale Towards Children's Literature developed by Karagül (2020) was used as a data collection tool. The study was carried out with child development students continuing their education in a Vocational School affiliated to a university in the Eastern Anatolia Region. While 95 female and 11 male students participated in the study, 63 students at the 1st grade and 43 students at the 2nd grade were included in the study. Tables regarding the level of students' attitudes towards children's literature and whether there is a difference in their attitudes according to gender and class level are given in the findings section.

Keywords: Children literature, child development, education material, children books.

Atf/Citation: Kayıran, D ve Avcı A. (2023). Çocuk gelişimi öğrencilerinin bir eğitim materyali olarak çocuk kitaplarına ve çocuk edebiyatında yönelik tutumlarının incelenmesi. *MECMUA-Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi* ISSN: 2587-1811 8(16), 67-77.

Giriş

Çocukların doğuştan merak duygusuyla donanmış bir şekilde gözlerini dünyaya açarlar. Keşfetme duygusuyla dolu çocuklar merak arzuları sayesinde içine doğdukları dünyayı keşfederler (Eratay, 2009, s.12). Çocukların keşif ve merak duyguları doğru bir şekilde yönlendirildiğinde 21. Yüzyıl becerilerine sahip kalifiye bireyler haline gelebilirler. Bu doğru yönlendirme de ancak alanında uzman öğretmenler ve rehberlerle mümkün olabilir. Çocukların ilk eğitim basamağı olan okulöncesi eğitim kurumlarında karşılaştıkları okulöncesi öğretmenleri ve çocuk gelişimi uzmanlarının alanlarında ne kadar uzman ve donanımlı olduğu çocuklara donanımlı bir şekilde rehberlik edebilmeleri adına çok önemlidir (Koyunlu Ünlü ve Dere., 2018, s.1503). Okulöncesi öğretmenleri ve çocuk gelişimi uzmanları kendilerini devamlı geliştirmek ve birçok alanda kendilerini yetiştirmek zorundadırlar. Rasmuson (2019, s.10) okulöncesi öğretmenlerinin rollerini tanımlayan on üç alan bilgisine değindiği çalışmasında, bu alanları şu şekilde sıralamıştır: çocuk gelişimi, çocuk sağlığı, ders programı, çocuk beslenmesi ve güvenliği, gözlem yapabilme, değerlendirme becerileri, küçük çocuklar için uygun ortam sağlayabilme, rehberlik ve disiplin becerileri, kültürel çeşitlilik, aile ve toplumla ilişkiler, mesleki profesyonellik, özel ihtiyaçlar ve yönetim kabiliyeti. Bu açıdan bakıldığında bir okulöncesi öğretmeni ya da çocuk gelişimi uzmanı sınıf içerisinde birçok sorumluluğa sahiptir denilebilir. Bu sorumluluklardan biri de hiç şüphesiz çocuklar için uygun ve onların gelişimsel alanlarını destekleyici nitelikte eğitim materyalleri seçiminde bulunmaktadır.

Çocuk edebiyatı genel bir tanımla, doğumdan ergenlik bitimine kadarki süreyi kapsayan, çocukların dil ve anlayışlarını destekleyen, duygu, düşünce ve beğeni düzeylerinin gelişimine katkıda bulunan sanatsal niteliği olan ürünlerdir (Sever, 2013, s.17). Başka bir tanımla çocuk edebiyatı, doğumdan ergenliğe kadarki yaş grubundaki çocukların ilgisini çekebilecek konuların düzyazı ve manzum biçiminde kurgu ya da kurgusuz biçimlerde çocuklara sunulmasıdır (Lynch-Brown ve Tomlinson, 1999, s.2). Lukens vd., (2018, s.47)'e göre çocuk edebiyatı ve edebiyat aslında aynı genel özelliklere sahiptir, çocuk edebiyatını genel edebiyattan ayıran tek farklılık hitap ettiği yaş grubunun düzeyidir. Yüzyıllar boyunca çocuk edebiyatı normal edebiyatta ayrı bir şekilde düşünülmemiştir. Çocuklar minik yetişkinler olarak kabul edilmiş ve onlara yönelik bir edebiyata gereksinim olduğu düşünülmemiştir. Çocuk edebiyatının kabul edilmesi ancak çocuk kavramının gerçek manada kabullenilmesiyle mümkün olabilmiştir (Dilidüzgün, 2008, s.41). 16. Yüzyıla kadar çocuklar için hazırlanmış bir esere rastlanılmamakla beraber, çocuk edebiyatı kavramının 18. Yüzyılın ikinci yarısı itibarıyla tanımlandığı ve bu dönemde çocuk edebiyatına yönelik örnekler görülmeye başlandığı belirtilmektedir (Şimşek ve Kartal, 2022, s.346-347). 19. Yüzyıla gelindiğinde, çocuk edebiyatında çocuk kavramına dair bakış açısının değiştiği ve günümüzdeki çocuk edebiyatı anlayışının temellerinin atıldığı görülmektedir. Çocukların duygusal ve zihinsel açıdan ihtiyaç ve yeterliliklerinin farklı olduğu bu dönemde anlaşılmış olup, bu anlayış çocuklara yönelik edebi türlerin ortaya çıkmasına ortam sağlamıştır. 21. Yüzyılın başlarında ise çocuk kitaplarının oldukça gelişmiş ve değişmiş olduğu görülmektedir. Bu dönemde çocuk edebiyatı aracılığıyla, çocuklara dünyayı anlamaları ve tanımları için sayısız imkan sağlanmaya başlanmıştır. (Galda ve Cullinan, 2006, s.26). Bu açıdan bakıldığında, çocuk edebiyatı hem edebiyatın bir türüdür hem de bir eğitim materyali olarak tanımlanabilmektedir (Temizyürek, 2003, s.165).

Çocuğa uygun eğitim materyali seçiminde bulunmak yukarıda bahsi geçen on üç alan yetkinliğinden hepsiyle ilişkili olmakla beraber, özellikle çocuk gelişimi, ders programı, gözlem ve değerlendirme becerileri, küçük çocuklar için uygun mekan oluşturabilme, rehberlik ve mesleki profesyonellik alan bilgileriyle doğrudan ilişkilidir. Bundan dolayı öğretmenlerin çocuklar için uygun eğitim materyalleri seçebilmeleri mesleki açıdan bir yetkinliktir denilebilir. İlgili alanyazın incelendiğinde, çocukların gelişim dönemlerine uygun olarak seçilen eğitim materyallerinin, çocuklara gerçek yaşam deneyimleri sunarak onların ilgilerini artırmakta ve öğrenme sürecini kolaylaştırarak çocukların eğitimine katkı sağlamaktadır (Kablan, vd., 2013, s.1630).

Eğitim materyalleri sadece çocuğun

öğrenmesine katkı sağlamakla kalmayıp, öğretmene de eğitim sürecinde yardımcı olmaktadır. Öğretmen soyut kavramları eğitim materyalleri aracılığıyla somutlaştırarak öğrencilere kazandırabilmektedir (Achola vd., 2016, s.22). Öğretmenin eğitim materyallerini etkin ve yetkin bir şekilde kullanabilmesi ise onun tutumuna bağlıdır. Tutum, bireyin seçimlerini yönlendiren psikolojik temelli etkenlerdir denilebilir. Tutum ölçekleri ise bireylerin yönelim ve ilgilerini açığa çıkarmada kullanılan etkili ölçme araçlarından (Tezbaşaran, 1997, s.2). Bu çalışmada çocuk gelişimi öğrencilerinin çocuk edebiyatına ilişkin tutumları 'Çocuk edebiyatına yönelik tutum ölçeği' aracılığıyla belirlenmeye çalışılmıştır. Öğretmen adaylarının çocuk edebiyatına yönelik tutumlarının; onların gelecekte çocukların gelişimsel dönemlerine uygun ve tüm gelişimsel alanlarını destekleyici nitelikte eserler seçebilmeleri ve çocuk edebiyatı eserlerini etkin ve eğlenceli bir biçimde bir eğitim materyali olarak kullanabilmeleri adına önemli olduğu düşünülmektedir. Buradan hareketle çalışmanın amacı çocuk gelişimi öğrencilerinin çocuk edebiyatına yönelik tutumlarının incelenmesidir. Çalışmanın problem cümlesi "çocuk gelişimi öğrencilerinin çocuk edebiyatına yönelik tutumları nasıldır?" olarak belirlenmiştir. Problem cümlesine cevap bulabilmek amacıyla alt problem durumları oluşturulmuştur.

Çocuk gelişimi öğrencilerinin çocuk edebiyatına yönelik tutumları nasıldır?

Çocuk gelişimi öğrencilerinin çocuk edebiyatına yönelik tutumları cinsiyet değişkenine göre farklılaşmakta mıdır?

Çocuk gelişimi öğrencilerinin çocuk edebiyatına yönelik tutumları sınıf değişkenine göre farklılaşmakta mıdır?

1.1. YÖNTEM

Çalışma tarama modellerinden genel tarama modeli kapsamında gerçekleştirilmiştir. Genel taramada, evrene yönelik en doğru ve en genel çıkarımın yapılabilmesi için evrenin tamamı ya da evren içerisinde bulunan bir grup, örneklem üzerinde düzenleme yapılmaktadır. Genel tarama modelleri ile tekil ya da ilişkisel taramalar yapılabilir (Karasar, 2016, s.81). Çalışmamızda tekil tarama modeli kullanılmıştır. Bu çalışmada, çocuk gelişimi öğrencilerinin çocuk edebiyatına yönelik tutumları çeşitli değişkenler bağlamında incelenmiştir. Araştırma çocuk gelişimi öğrencilerinin tutumlarının saptanması yoluyla veri toplama esasına dayandığı için betimsel nitelikli bir çalışmadır.

1.1.1. Evren Örneklem

Çalışmanın evrenini Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi ve Muş Alparslan Üniversitesinde öğrenimlerine devam eden önlisans çocuk gelişimi öğrencileri oluştururken örneklem seçiminde ise amaçlı örnekleme yöntemlerinden kolay ulaşılabilir durum örnekleme kullanılmıştır. Kolay ulaşılabilir durum örnekleme yöntemi araştırmaya hız ve pratiklik kazandırmaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2016, s.87-88). Kolay ulaşılabilir durum örnekleme kapsamında çalışma araştırmacıların görev yapmış oldukları iki devlet üniversitesine bağlı meslek yüksekokullarında öğrenimlerine devam 155 çocuk gelişimi önlisans öğrencisi oluşturmaktadır. Öğrencilerin demografik bilgileri Tablo 1'de aşağıda verilmiştir.

Tablo 1. Katılımcıların Demografik Bilgileri

		n	%
Cinsiyet	Kadın	95	89,6
	Erkek	60	10,4
Sınıf	1.Sınıf	75	59,4
	2.Sınıf	80	40,6

Çocuk gelişimi öğrencilerinin demografik özelliklerine yönelik tablo incelendiğinde çalışma grubunu oluşturan katılımcıların çoğunluğunu (erkek % 10,04 ; kadın % 89,6) kadın öğrencilerin oluşturduğu ve öğrencilerin %59,4'nun çocuk gelişimi 1. sınıf. % 40,6'sinin ise 2. sınıf olduğu görülmektedir.

1.1.2. Veri Toplama Aracı

1.1.2.1. Çocuk Edebiyatına Yönelik Tutum Ölçeği

Çocuk gelişimi öğrencilerinin çocuk edebiyatına yönelik tutumlarının incelenmeye çalışıldığı araştırmada Karagül (2020) “Çocuk Edebiyatı Tutum Ölçeği” kullanılmıştır. Ölçeğin özellikleri incelendiğinde 5’li likert tipi bir ölçek olduğu görülmektedir. Ölçek üçboyuttan meydana gelmektedir. Bu boyutlar Kabullenme, Farkında Olma ve Değer Verme. 26 maddeden oluşan ölçeğin 18 maddesi olumlu tutum ifadelerine sahipken 8 maddesi ise olumsuz tutum ifadesine sahiptir. Ölçek 26 ile 130 puan arasında değer almaktadır. Karagül (2020, s.204) yürüttüğü çalışmada ölçeğin Cronbach Alpha iç tutarlılık katsayısı .88 olarak saptanmıştır. Yapılan çalışmada ise ölçeğin Cronbach Alpha iç tutarlılık katsayısı .83 olarak tespit edilmiştir. Bu durum ölçek aracının güvenilir olarak kabul edilmesi için yeterli sayılabilir.

1.1.2.2. Kişisel Bilgi Formu:

Çocuk gelişimi öğrencilerinin cinsiyeti ve sınıf düzeyini tespit etmek amacıyla araştırmacılar tarafından hazırlanmıştır.

1.1.3. Veri Analizi

Çalışma da elde edilen veriler Spss26 paket programına istatistiksel işlemlerin yapılabilmesi için yüklenmiştir. Ölçekte bulunan değişkenlerin normal dağılım gösterip göstermedikleri Kolmogorov-Smirnov Testi ve Shapiro-Wilk Testi ile test edilmiş ve test sonuçlarına göre değişkenlerin normal dağılım göstermedikleri görülmüştür. Bu nedenle ikili karşılaştırmalar için Mann-Whitney U Testi Analizi kullanılmıştır. Anlamlılık düzeyi için $p < ,05$ seçilmiştir.

1.2. BULGULAR

Bu bölümde araştırmaya ait problem ve alt problemlere yanıt bulmak amacıyla tespit edilen verilerin çözümlenmesi sonucunda varılan bulgular ve bu bulgularla ilgili yorumlar sunulmaktadır. Bulguların sunulmasında araştırma alt amaçlarının sırası izlenmiştir.

Çalışmada birinci alt problem olarak “çocuk gelişimi öğrencilerinin çocuk edebiyatına yönelik tutumları nasıldır ?” sorusuna cevap aranmıştır. Bu amaçla çocuk gelişimi öğrencilerinin çocuk edebiyatına yönelik tutumları ölçek ve alt boyut puan dağılımları Tablo 2’de sunulmuştur.

Tablo 2. Çocuk Edebiyatı Tutum Ölçeği ve Alt Boyut Puan Dağılımlar

	n	Ranj	En Küçük Değer	En Büyük Değer	X	ss
Kabullenme	155	9,00	19,00	28,00	23,4057	1,56618
Farkında Olma	155	36,00	24,00	60,00	48,7830	6,79917
Değer Verme	155	21,00	9,00	30,00	19,9811	4,03787
Ölçek Toplam	155	53,00	60,00	113,00	92,1698	9,32429

Katılımcıların çocuk edebiyatına yönelik tutum ölçeği toplam puanı incelendiğinde, en düşük 60, en yüksek ise 113 puan aldıkları ve puan ortalamalarının $X=92.17$ olduğu görülmektedir. Çocuk gelişimi öğrencilerinin çocuk edebiyatına yönelik tutum ölçeğinin alt boyutlarından aldıkları puan ortalamaları sırasıyla kabullenme alt boyutunda en düşük 19, en yüksek 28 puan aldıkları ve ortalamasının $X=23,41$; farkında olma alt boyutunda en düşük 24 puan, en yüksek 60 puan aldıkları ve ortalamasının $X=48,78$; değer verme alt boyutunda en düşük 9, en yüksek 30 puan aldığı ve ortalamasının $=19,98$; olduğu görülmüştür. Çocuk gelişimi öğrencilerinin çocuk edebiyatına yönelik tutumlarının ölçek ve alt boyut puan dağılımlarının incelenmesinin ardından çocuk gelişimi öğrencilerinin çocuk edebiyatı tutum ölçeğinde yer alan maddelerinden her bir ifadeye yönelik puanları betimsel istatistiklerle incelenmiş ve Tablo 3’de sunulmuştur. Elde edilen değerler yorumlanırken görüş düzeyini belirlemeye yönelik Hiç Katılmıyorum (1.00-1.80), Katılmıyorum (1.81-2.60), Kısmen Katılıyorum (2.61-3.40), Katılıyorum (3.41-4.20) ve Tamamen Katılıyorum (4.21-5.00) aralıklarından faydalanılmıştır.

Tablo 3. Çocuk Gelişimi Öğrencilerinin Çocuk Edebiyatına Yönelik Tutum Ölçek Maddelerine Ait Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Değerleri

Boyut	Madde	n	X	ss	Görüş Düzeyi
Kabullenme	s1	155	4,05	,748	Katılıyorum
	s2	155	1,56	,587	Hiç Katılmıyorum
	s3	155	4,09	,711	Katılıyorum
	s4	155	1,65	,648	Hiç Katılmıyorum
	s5	155	4,28	,644	Tamamen Katılıyorum
	s6	155	1,55	,649	Hiç Katılmıyorum
	s7	155	1,75	,705	Hiç Katılmıyorum
	s8	155	4,48	,573	Tamamen Katılıyorum
Farkında Olma	s9	155	4,24	,823	Tamamen Katılıyorum
	s10	155	4,07	,820	Katılıyorum
	s11	155	3,90	,883	Katılıyorum
	s12	155	4,18	,728	Katılıyorum
	s13	155	3,81	,885	Katılıyorum
	s14	155	3,85	,974	Katılıyorum
	s15	155	4,20	,774	Katılıyorum
	s16	155	4,40	,596	Tamamen Katılıyorum
	s17	155	3,62	1,073	Katılıyorum
	s18	155	4,13	,806	Katılıyorum
	s20	155	4,05	,748	Katılıyorum
	s21	155	4,35	,781	Tamamen Katılıyorum

Değer Verme	s19	155	3,14	,920	Kısmen Katılıyorum
	s22	155	3,43	,905	Katılıyorum
	s23	155	3,65	,967	Katılıyorum
	s24	155	3,30	1,034	Kısmen Katılıyorum
	s25	155	3,42	,966	Katılıyorum
	s26	155	3,03	1,009	Kısmen Katılıyorum
	Toplam		3,54		Katılıyorum

Tablo 3, incelendiğinde; öğrencilerin 5 maddeye “Tamamen Katılıyorum”, 13 maddeye “Kısmen Katılıyorum”, 3 maddeye “Kısmen Katılıyorum” cevabı verdikleri görülmektedir. Genel olarak bakıldığında Çocuk gelişimi öğrencilerinin çocuk edebiyatına yönelik tutumları konusundaki genel görüşleri 3.41-4.20 aralığında “Katılıyorum($X=3.54$)” düzeyindedir. Ayrıca araştırmaya katılan öğretmenlerin verdiği cevaplar arasında en düşük ortalamaya sahip madde ($X=1.55$) “Bir yetişkinin çocuk kitabı okumasını yadırgarım.” olarak belirlenmiştir. Katılımcıların bu maddeye yönelik göstermiş oldukları tutum aslında yetişkin bireylerinde çocuk kitabı okumasının normal olarak gördüklerini göstermektedir. Araştırmada öğretmenlerin verdiği cevaplar arasında en yüksek ortalama ise ($X=4,48$) “Çocuk edebiyatı hakkında bilgi sahibi olmayı gerekli görmüyorum.” maddesine aittir. Buradan çocuk gelişimi öğrencilerinin çocuk edebiyatına yönelik bilgi sahibi olmaya gerek duymadıkları bilgisine ulaşılabılır.

Araştırmanın ikinci alt problemi “Çocuk gelişimi öğrencilerinin çocuk edebiyatına yönelik tutumları cinsiyet değişkenine göre farklılık göstermekte midir? şeklindedir. Bu alt problemin test edilebilmesi için yapılan U testi sonuçları ilgili verilerle birlikte Tablo 4’de sunulmuştur.

Tablo 4. Çocuk Edebiyatına Yönelik Tutum Ölçek Puanlarının Cinsiyet Değişkenine Göre Man Whitney U Testi Sonuçları

	Cinsiyet	n	X	Sıra Top.	U	Z	P
Kabullenme	Kadın	95	51,78	4919,50	359,500	-1,728	,84
	Erkek	60	68,32	751,50			
Farkında Olma	Kadın	95	54,50	5177,50	427,500	-,986	,324
	Erkek	60	44,86	493,50			
Değer Verme	Kadın	95	54,77	5203,50	401,500	-1,261	,21
	Erkek	60	42,50	467,50			
Ölçek Ort.	Kadın	95	54,21	5149,50	455,500	-,695	,49
	Erkek	60	47,41	521,50			

* $p<,05$ düzeyinde anlamlıdır.

Sonuçlar incelendiğinde çocuk gelişimi öğrencilerinin çocuk edebiyatına yönelik tutumları cinsiyet değişkenine göre bir farklılık göstermediği ($U=455,500$; $p=,49$; $p>0.05$) görülmektedir. Tablo 4’de ölçeğin alt boyutları incelendiğinde Kabullenme alt boyutunda erkek öğrencilerin, Farkında Olma alt

boyutunda kadın öğrencilerin, Değer Verme alt boyutunda kadın öğrencilerin, daha yüksek bir ortalamaya sahip oldukları görülmektedir. Çocuk edebiyatına yönelik tutum ölçeğinden genel olarak kadın öğrencilerin daha yüksek ortalamaya sahip oldukları da görülmektedir. Bu da kadın öğrencilerin çocuk edebiyatına yönelik tutumlarının daha iyi olduğu yönünde olduğu şeklinde yorumlanabilir.

Araştırmanın üçüncü ve son alt problemi “Çocuk gelişimi öğrencilerinin çocuk edebiyatına yönelik tutumları sınıf değişkenine göre farklılık göstermekte midir? şeklindedir. Bu alt problemin test edilebilmesi için yapılan U testi sonuçları ilgili verilerle birlikte Tablo 5’de sunulmuştur.

Tablo 5. Çocuk Edebiyatına Yönelik Tutum Ölçek Puanlarının Sınıf Değişkenine Göre Man Whitney U Testi Sonuçları

	Sınıfınız	n	X	Sıra Ort.	U	Z	P
Kabullenme	1.Sınıf	75	52,52	3308,50	1292,500	-,408	,683
	2.Sınıf	80	54,94	2362,50			
Farkında Olma	1.Sınıf	75	50,52	3183,00	1167,000	-1,208	,227
	2.Sınıf	80	57,86	2488,00			
Değer Verme	1.Sınıf	75	53,37	3362,00	1346,000	-,055	,956
	2.Sınıf	80	53,70	2309,00			
Ölçek Toplam	1.Sınıf	75	51,71	3258,00	1242,000	-,725	,469
	2.Sınıf	80	56,12	2413,00			

*p<,05 düzeyinde anlamlıdır.

Sonuçlar incelendiğinde çocuk gelişimi öğrencilerinin çocuk edebiyatına yönelik tutumları sınıf değişkenine göre bir farklılık göstermediği (U=1242,000; p=,469; p>0.05) görülmektedir. Tablo 5’de ölçeğin alt boyutları incelendiğinde Kabullenme alt boyutunda 2.sınıf öğrencilerin, Farkında Olma alt boyutunda 2.sınıf öğrencilerin, Değer Verme alt boyutunda 2.sınıf öğrencilerin, daha yüksek bir ortalamaya sahip oldukları görülmektedir. Buradan çocuk edebiyatına yönelik tutum ölçeğinden genel olarak 2. sınıf öğrencilerin daha yüksek ortalamaya sahip oldukları da görülmektedir. Bu da 2. sınıf öğrencilerin çocuk edebiyatına yönelik tutumlarının daha iyi olduğu yönünde olduğu şeklinde yorumlanabilir.

1.3. TARTIŞMA

Çocuk eğitiminin ilk temelleri ailede atılır ve sonrasında okul ve aile işbirliği ile devam eder. Çocuğun ilk öğretmeni anne ve babası olmakla birlikte, okul ortamında karşılaştığı ilk öğretmenleri genellikle okul öncesi öğretmenleri ve çocuk gelişimi uzmanlarıdır. Çocuğun tüm gelişimsel alanlarında hızlı bir değişim ve büyüme yaşadığı okulöncesi dönemde ne tür etkinlikler yaptığı, ne tür eğitim materyalleri kullandığı çocuğun bütünsel gelişimi açısından çok önemlidir. Çocuk edebiyatı ebeveynlerden ayrı bir biçimde çocuğa özel üretilmiş eserlerden oluşmaktadır. Bu ürünler çocuğun eğitiminde aktif olarak kullanılmaktadır. Çocuk kitapları ve diğer edebi eserler çocuk gelişimciler tarafından sıklıkla tercih edilmektedir. Çocuk edebiyatı eserleri birer eğitim materyali olarak çocuğun yaş ve ilgi alanlarına göre tercih edildiğinde çocuğun gelişimi destekleyen en etkili etmenlerden biri olabilmektedir. Çocuklar eğitim materyali olarak kendilerine sunulan bu ürünlere kendi gayretleri ile ulaşamayacakları için çocuk edebiyatını çocuklara edindirme göre yetişkinlere yani çocukların ebeveynlerine ve eğitimcilere

düşmektedir. İşte tam burada çocuğun eğitimini üstlenen büyüklere bazı sorumluluklar düşmektedir. Çocuğu tanıma, bilgilendirme, büyüleme, ve şaşırtma gibi yollarla çocuğun öğrenmesine destek olan çocuk edebiyatına ilişkin eğitim araçlarının, çocuğun dil, bilişsel, sosyal ve duygusal gelişimlerini destekleyecek ve ilgi ve ihtiyaçlarını gözetecek şekilde seçilmesi ve kullanılması önemlidir (Koçak vd., 2022, s.188). Bu sebepten dolayı eğitimcilerin ve eğitimci adaylarının çocuk edebiyatına ilişkin tutumlarının çocukların nitelikli çocuk edebiyatı ürünleriyle karşılaşabilmeleri ve bunların etkin bir şekilde kullanılabilmesi açısından büyük bir önem taşıdığına inanılmaktadır. Okul öncesi dönemin çocuğun eğitim hayatında yeri yadırganamayacak bir öneme sahip olmasından hareketle öğretmenlere büyük görevler düşmektedir. Özellikle içerisinde bulunduğumuz çağ sebebiyle edebi eserlerin sayıca artmış ve erişim kolaylaşmıştır. Bu sebeptendir ki iç-dış yapı unsurları açısından nitelikli kitapların tercih edilmeli, edebi eserlerin farkında olunmalı, bunlara değer verilmeli ve çocukların bütünsel gelişimlerini destekleyen bir araç olarak kabul edilmelidir (Gönen, vd., 2016, s.731-732). Çocuğun gelişimi destekleyecek nitelikte çeşitli çocuk edebiyatı eserlerine erişerek eğitim ortamında bir eğitim aracı olarak kullanılması ise çocuk edebiyatına yönelik olumlu tutuma sahip öğretmenler aracılığı ile gerçekleşecektir. Halihazırdaki bu çalışmada çocuk gelişimi öğrencilerinin bir eğitim materyali olarak çocuk edebiyatına ve çocuk kitaplarına yönelik tutumları araştırılmış ve çocuk gelişimi öğrencilerinin çocuk edebiyatı ve çocuk kitaplarına ilişkin tutum puanlarının yüksek seviyede olduğu, cinsiyet ve sınıf değişkenine göre tutumlarda bir farklılaşma olmadığı bulgusuna erişilmiştir. İlgili alanyazın incelendiğinde, çeşitli çalışma grupları ile yapılan ve bu bulguya paralel sonuçta pek çok çalışma olduğu görülmektedir (Kurt ve Arslan, 2017, s.312; Çevik ve Müldür, 2019, s.1881; Alan, 2020, s.145; Sönmez, vd., 2021, s.531, Koçak vd. 2022, s.188-189). Öyle ki çocuk edebiyatıyla ilgili olarak yapılan çalışmaların sadece çocuk gelişimi bölümleriyle sınırlı kalmayıp; Çer (2020, s.183), Hasırcı (2017, s.726), Kurt ve Aslan (2017, s.312) ve Alan (2020, s.145)'ın gerçekleştirmiş oldukları çalışmalar gibi Türkçe öğretmen ve Türkçe öğretmen adayları üzerinde, Büyükkavas Kuran vd., (2009, s.1) , Çevik ve Müldür (2019, s.1881), Sönmez vd., (2021, s.531), Koçak vd., (2022, s.188-189) sınıf öğretmenleri ve okul öncesi öğretmenleri üzerine yapılan araştırmaların alanda sıklıkla yer aldığı görülmektedir. Bu araştırmaların sonuçlarının genel tutum açısından halihazırdaki araştırmanın sonuçlarıyla paralel olduğu söylenebilir.

Öte yandan araştırma bulguları cinsiyet değişkeni bakımından incelendiğinde, cinsiyetin çocuk gelişimi öğrencilerinin çocuk edebiyatına karşı tutumlarında kadın öğrencilerin erkek öğrencilere göre çocuk edebiyatına yönelik tutumlarının daha yüksek olduğu görülmüştür. Alanyazın incelendiğinde çocuk edebiyatına yönelik tutumla ilgili olarak cinsiyet değişkenine bakılan Bağcı (2007, s.116)'nın çalışması örnek olarak gösterilebilir. Bağcı araştırma sonucunda Türkçe öğretmen adaylarının çocuk edebiyatına yönelik tutumlarında cinsiyet değişkeninin etkili olmadığı bulgusunu elde etmiştir. Sönmez vd. (2021, s.531) sınıf öğretmenlerinin çocuk edebiyatına ilişkin tutumlarını incelemiş ve cinsiyetin tutumları etkilediği sonucunu elde etmiştir. Halihazırdaki araştırmanın sonuçlarına bakıldığında cinsiyet değişkeninine göre çocuk gelişimi öğrencilerinin çocuk edebiyatına yönelik tutumlarında anlamlı bir farklılaşma görülmemiştir. Bu açıdan bakıldığında, çalışmanın alandaki diğer bazı çalışmalarla paralel yönde sonuçlar elde edildiği söylenebilir. Fakat Sönmez vd.(2021, s.531) tarafından yapılan çalışmada cinsiyet değişkenine göre çocuk edebiyatına yönelik tutumlarının istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur ve bu bulgu çalışmamızla örtüşmemektedir

Sonuç

Sonuç olarak denilebilir ki; çocuk edebiyatı ürünleri, çocuğun tüm gelişimsel yönlerini desteklemesi açısından okulöncesi dönemde tercih edilmesi gereken eğitim materyalleridir. Bu ürünler çocuğun

yaşına, gelişimsel ihtiyaç ve ilgilerine uygun bir şekilde tercih edildiğinde çok daha faydalı olacaktır. Bu da ancak alanında yetkin uzmanlar sayesinde mümkün olabilir. Bu çalışmada gelecekte çocuklarla çalışacak olan çocuk gelişimi öğrencilerinin çocuk edebiyatına yönelik tutumları incelenmiş ve öğrencilerin olumlu ve yüksek tutuma sahip olduğu görülmüştür. Çocuk edebiyatı eserlerinin, çocukların hayal dünyası, zihinsel, dilsel, psikolojik ve sosyal gelişimleri üzerindeki etkisi düşünülecek olursa, bu araştırma sonuçlarının ümit verici olduğu söylenebilir. Zira, çocukları bütün bu değinilen gelişimsel alanlarda destekleyebilecek eserlerle tanıştıracak olan kişilerden biri de çocuk gelişimi uzmanlarıdır. Gelecekte çocuklarla çalışacak olan çocuk gelişimi uzmanlarının çocuk edebiyatına yönelik tutumlarının olumlu olması, gelecekteki öğrencileri adına faydalı olacaktır. Unutmamak gerekir ki çocuklar geleceğimizin garantisidir ve onlara en iyi şekilde rehberlik etmek tüm yetişkinlerin görevidir. Çalışmamız neticesinde önlisans öğrencilerinin çocuk edebiyatına yönelik tutumlarının incelenmesi amaçlanmış önlisans çocuk edebiyatı öğrencilerinin çocuk edebiyatına yönelik tutumları arasında anlamlı bir farklılık saptanamamıştır. İkinci sınıf ve birinci sınıf öğrencilerinin çocuk edebiyatına yönelik tutumlarından elde ettikleri aritmetik ortalamalar incelendiğinde ikinci sınıf öğrencilerin daha yüksek ortalamaya sahip oldukları tespit edilmiştir. Bu bulgudan hareketle birinci sınıfta da çocuk edebiyatına yönelik dersler eklenmelidir ve çocuk edebiyatına yönelik çeşitli etkinliklerin uygulanmalıdır. Önlisans çocuk gelişimi öğrencilerinin çocuk edebiyatı ve çocuk kitaplarına yönelik tutumlarının geliştirilmesi amacıyla öğrencileri çocuk yazarları ve kitapları ile buluşturan çeşitli etkinliklere katılımları sağlanabilir. Çocuk edebiyatı kitaplarının çeşitli becerileri geliştirmeleri sürecine yönelik deneysel çalışmalar gerçekleştirilerek önlisans çocuk gelişimi öğrencilerinin çocuk edebiyatı ve gerçekleştirilen çalışmalara yönelik görüşleri alınabilir.

Kaynakça

- Achola, O. R., Gudo, C. O., ve Odongo, B. (2016). Implications of instructional materials on oral skills among early childhood learners in central zone, Kisumu County, Kenya. *International Journal of Educational Policy Research and Review*, 3(2), 20-28.
- Alan, Y. (2020). Türkçe öğretmeni adaylarının çocuk edebiyatına yönelik görüşleri. *Uluslararası Eğitim Araştırmacıları Dergisi*, 3(2), 135-147
- Bağcı, H. (2007). Türkçe öğretmeni adaylarının çocuk edebiyatına ve çocuk edebiyatı dersine yönelik tutumlarının değerlendirilmesi. *Milli Eğitim Dergisi*, (174), 116-134.
- Büyükkavas Kuran, Ş. ve Ersözlü, Z. N. (2009). Sınıf öğretmenlerinin çocuk edebiyatına ilişkin görüşleri. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 6(1), 1-17.
- Çer, E. (2020). Türkçe öğretmeni adaylarının çocuk kitaplarının tasarım, içerik ve eğitsel özelliklerine yönelik yeterliklerinin incelenmesi. *Journal of Language Education and Research*, 6(1), 168-186. DOI: <https://doi.org/10.31464/jlere.611644>
- Çevik, A. ve Müldür, M. (2019). Sınıf öğretmeni adaylarının çocuk edebiyatı farkındalığı. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 18(72), 1942-1956. DOI: <https://doi.org/10.17755/esosder.564082>.
- Dilidüzgün, S. (2008). *Ana çizgileriyle çocuk ve çocuk edebiyatı*. Z. Güneş (Ed.), *Okulöncesinde Çocuk Edebiyatı* içinde (s. 37-54). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayını.
- Eratay, E. (2009). Montessori yönteminin etkililiği. *Pegem Eğitim ve Öğretim Dergisi*, 1 (1), 11-19 . Retrieved from <https://dergipark.org.tr/tr/pub/pegegog/issue/22596/241353>
- Galda, L. ve Cullinan, B.E. (2006). *Literature and the child*. Belmont, CA: Wadsworth Thomson Learning
- Gönen, M., Karakuş, H., Uysal, H. Kehçi, A., Ulutaş, Z. ve Kahve, Ö. (2016). Resimli çocuk kitaplarının içerik ve resimleme özelliklerinin bazı değişkenler açısından incelenmesi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 31(4), 724-735. DOI: doi: 10.16986/HUJE.2015014224.

- Hasırcı, S. (2017). Türkçe öğretmeni adaylarının çocuk edebiyatına ilişkin algılarının metaforlar aracılığıyla analizi. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 10 (51), 717-728. DOI:10.17719/jisr.2017.1808
- Kablan, Z., Topan, B., ve Erkan, B. (2013). Sınıf içi öğretimde materyal kullanımının etkililik düzeyi: bir meta-analiz çalışması [The effectiveness level of material use in classroom instruction: A meta-analysis study]. *Educational Sciences: Theory & Practice*, 13(3), 1629-1644. <https://doi.org/10.12738/estp.2013.3.1692>
- Karagül, S. (2020). Çocuk edebiyatına yönelik tutum ölçeği geliştirilmesi: geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Çocuk Edebiyat ve Dil Eğitimi Dergisi*, 3 (2), 203-226. DOI: 10.47935/ceded.836154
- Karasar, N. (2016). *Bilimsel araştırma yöntemleri* (31. Baskı). Nobel Akademik
- Koçak Tümer, N.B. ve Tanju Aslışen, E.H., (2022).Okul öncesi öğretmenlerinin çocuk edebiyatına yönelik tutumlarının incelenmesi. *Iğdır Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi* (31), 179-194. <https://doi.org/10.54600/igdirsosbilder.1125204>
- Koyunlu Ünlü, Z. ve Dere, Z. (2018) Okul öncesi öğretmen adaylarının hazırladıkları fetemm etkinliklerinin değerlendirilmesi. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*,19 (2), 1502-1512. <https://doi.org/10.29299/kefad.2018.19.02.012>
- Kurt, E. ve Arslan, N. (2017). Türkçe öğretmen adaylarının çocuk edebiyatı eserlerine yönelik görüşleri: odak grup görüşmesi. *International Journal of Language Academy*, 5(3), 348-357. <https://doi.org/10.18033/ijla.3599>
- Lukens, R. J., Smith, J. J. ve Coffel, C. M. (2018). *A critical handbook of children's literature*. Boston, Mass: Pearson Education Inc.
- Lynch-Brown, C. ve Tomlinson, C. M. (1999). Essentials of children's literature. *Massachusetts: Allyn & Bacon*.
- Rasmuson, K. (2019). Influences of block play on academic learning in preschool [Thesis, Concordia University, St. Paul] Retrieved from https://digitalcommons.csp.edu/teacher-education_masters/12
- Sever, S. (2013). *Çocuk ve edebiyat*. Tudem Yayınları.
- Şimşek, K. ve Kartal, A. (2022). Çocuk edebiyatının başlangıcına dair bir değerlendirme. *RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, (29), 344-356. DOI: 10.29000/rumelide.1164173.
- Sönmez, M., Durmaz, M., Topçam, A. B. ve Çetinkaya, F. Ç. (2021). Sınıf öğretmenlerinin çocuk edebiyatına yönelik tutumlarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 9 (2), 531-542. <https://doi.org/10.16916/aded.879211>
- Temizyürek, F. (2003). Türkçe öğretiminde çocuk edebiyatının önemi. *Türklük Bilimi Araştırmaları*. 161-167.
- Tezbaşaran, A. (1997). *Likert tipi ölçek hazırlama kılavuzu*. Türk Psikologlar Derneği Yayınları. <https://doi.org/10.14527/9786053185536>
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2016). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Seçkin.

Sorumlu Yazar / Corresponding Author: Öğr. Gör. Alperen AVCI

Diğer Yazarlar / Other Authors: Dr. Öğr. Üyesi Derya KAYIRAN

Yazar Katkı Oranı Beyanı/Author Contribution Rate: Araştırmacılar çalışmaya eşit oranda katkı yapmışlardır.

Çatışma Beyanı / Conflict Statement: Çatışma Beyanı / Conflict Statement: Yazarlar bu çalışma ile ilgili taraf olabilecek herhangi bir kişi ya da finansal ilişkilerinin bulunmadığını, herhangi bir çıkar çatışmalarının olmadığını beyan etmişlerdir.

Etik Beyanı / Ethical Statement: Muş Alparslan Üniversitesi Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulunun 11.05.2022 tarih ve 12.05.2022-49339 sayılı kararıyla çalışmanın etik açıdan uygun olduğuna oy birliği ile karar verilmiştir.

Destek ve Teşekkür / Support and Thanks: Yazarlar bu çalışmada herhangi bir kurum ya da kuruluştan destek alınmadığını beyan etmişlerdir.

Yayımlanan makalede araştırma ve yayın etiğine riayet edilmiş; COPE (Committee on Publication Ethics)'nin editör ve yazarlar için yayımlanmış olduğu uluslararası standartlar dikkate alınmıştır.